

PRIJATÉ TEXTY

P8_TA(2016)0442

Posunkový jazyk a profesionálni tlmočníci posunkového jazyka

Uznesenie Európskeho parlamentu z 23. novembra 2016 o posunkovom jazyku a profesionálnych tlmočníkoch posunkového jazyka (2016/2952(RSP))

Európsky parlament,

- so zreteľom na články 2, 5, 9, 10, 19, 168 a 216 ods. 2 Zmluvy o fungovaní Európskej únie (ZFEÚ) a na články 2 a 21 Zmluvy o Európskej únii (ZEÚ),
- so zreteľom na Chartu základných práv Európskej únie,
- so zreteľom na svoje uznesenia zo 17. júna 1988 o posunkovom jazyku pre nepočujúcich¹ a z 18. novembra 1998 o posunkovom jazyku²,
- so zreteľom na Dohovor Organizácie Spojených národov o právach osôb so zdravotným postihnutím (CRPD) a na jeho nadobudnutie platnosti 21. januára 2011 v súlade s rozhodnutím Rady 2010/48/ES z 26. novembra 2009 o uzatvorení Dohovoru Organizácie Spojených národov o právach osôb so zdravotným postihnutím Európskym spoločenstvom³,
- so zreteľom na svoje uznesenie zo 7. júla 2016 o vykonávaní Dohovoru OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím s osobitným zreteľom na záverečné pripomienky Výboru OSN pre práva osôb so zdravotným postihnutím⁴,
- so zreteľom na všeobecnú pripomienku č. 4 (2016) Výboru OSN pre práva osôb so zdravotným postihnutím o práve na inkluzívne vzdelávanie⁵,
- so zreteľom na Všeobecnú deklaráciu ľudských práv, Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd, Medzinárodný pakt o hospodárskych, sociálnych a kultúrnych právach a Medzinárodný pakt o občianskych a politických právach,
- so zreteľom na smernicu Rady 2000/78/ES z 27. novembra 2000, ktorá ustanovuje všeobecný rámec pre rovnaké zaobchádzanie v zamestnaní a povolani (ďalej len

¹ Ú. v. ES C 187, 18.7.1988, s. 236.

² Ú. v. ES C 379, 7.12.1998, s. 66.

³ Ú. v. EÚ L 23, 27.1.2010, s. 35.

⁴ Prijaté texty, P8_TA(2016)0318.

⁵ <http://www.ohchr.org/Documents/HRBodies/CRPD/GC/RighttoEducation/CRPD-C-GC-4.doc>

- „smernica o rovnakom zaobchádzaní v zamestnaní“¹,
- so zreteľom na smernicu Európskeho parlamentu a Rady 2005/36/ES zo 7. septembra 2005 o uznávaní odborných kvalifikácií²,
 - so zreteľom na svoje uznesenie z 12. apríla 2016 o programe Erasmus+ a ďalších nástrojoch na posilnenie mobility v oblasti odborného vzdelávania a prípravy – prístup celoživotného vzdelávania³,
 - so zreteľom na politický dokument Európskeho fóra mládeže o rovnosti a nediskriminácii⁴,
 - so zreteľom na návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady z 2. decembra 2015 o aproximácii zákonov, iných právnych predpisov a správnych opatrení členských štátov, pokiaľ ide o požiadavky na prístupnosť výrobkov a služieb (COM(2015)0615),
 - so zreteľom na návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady z 3. decembra 2012 o dostupnosti webových stránok orgánov verejného sektora (COM(2012)0721),
 - so zreteľom na smernicu Európskeho parlamentu a Rady 2010/64/EÚ z 20. októbra 2010 o práve na tlmočenie a preklad v trestnom konaní⁵,
 - so zreteľom na výsledky vzdelávania a usmernenia pre hodnotenie Európskeho fóra tlmočníkov posunkového jazyka (EFSLI) pre spravodlivé príležitosti odbornej prípravy pre tlmočníkov posunkového jazyka a kvalitné služby pre nepočujúcich občanov v celej Únii⁶,
 - so zreteľom na usmernenia EFSLI/EUD (Európska únia nepočujúcich) pre tlmočníkov posunkového jazyka pre schôdze na medzinárodnej/európskej úrovni⁷,
 - so zreteľom na usmernenia Medzinárodného združenia konferenčných tlmočníkov (IACI) pre tlmočníkov hovorenej reči pracujúcich v zmiešaných tímoch⁸,
 - so zreteľom na správu fóra EFSLI o právach na tlmočnicke služby posunkového jazyka pri práci alebo štúdiu v zahraničí⁹,
 - so zreteľom na článok 123 ods. 2 rokovacieho poriadku,
- A. keďže ako plnoprávni občania majú všetky osoby so zdravotným postihnutím, najmä ženy a deti vrátane nepočujúcich a nedoslýchavých osôb vrátane tých, ktorí používajú

¹ Ú. v. ES L 303, 2.12.2000, s. 16.

² Ú. v. EÚ L 255, 30.9.2005, s. 22.

³ Prijaté texty, P8_TA(2016)0107.

⁴ http://www.youthforum.org/assets/2016/04/0099-16_Policy_Paper_Equality_Non-discrimination_FINAL2.pdf

⁵ Ú. v. EÚ L 280, 26.10.2010, s. 1.

⁶ <http://efsli.org/publications>

⁷ <http://efsli.org/efsliblu/wp-content/uploads/2012/09/SL-Interpreter-Guidelines.pdf>

⁸ <http://aiic.net/page/6701/guidelines-for-spoken-language-interpreters-working-in-mixed-teams/lang/1>

⁹ <http://efsli.org/efsliblu/wp-content/uploads/2012/09/R1101-The-right-to-sign-language-interpreting-services-when-working-or-studying-abroad.pdf>

posunkový jazyk, a tých, ktorí ju nepoužívajú, rovnaké práva a nárok na neodňateľnú dôstojnosť, rovnaké zaobchádzanie, nezávislé bývanie, samostatnosť a plnohodnotné zapojenie sa do spoločnosti;

- B. keďže ZFEÚ vyžaduje od Únie, aby bojovala proti diskriminácii na základe zdravotného postihnutia pri vymedzovaní a uskutočňovaní svojich politík a činností (článok 10), a splnomocňuje ju prijímať právne predpisy na boj proti tejto diskriminácii (článok 19);
- C. keďže v článkoch 21 a 26 Charty základných práv Európskej únie sa výslovne zakazuje diskriminácia na základe zdravotného postihnutia a stanovuje sa rovnaká účasť osôb so zdravotným postihnutím v spoločnosti;
- D. keďže v EÚ je približne jeden milión nepočujúcich používateľov posunkového jazyka¹ a 51 miliónov nedoslýchavých občanov², z ktorých mnohí takisto používajú posunkový jazyk;
- E. keďže národné a regionálne posunkové jazyky sú plnohodnotnými prirodzenými jazykmi s vlastnou gramatikou a syntaxom, ktoré sú rovnaké ako u hovorených jazykov³;
- F. keďže politika EÚ v oblasti viacjazyčnosti podporuje učenie sa cudzích jazykov a keďže jedným z jej cieľov je, aby každý Európan hovoril dvoma jazykmi okrem svojho materinského jazyka; keďže vzdelávanie a podpora národných a regionálnych posunkových jazykov by mohli podporiť tento cieľ;
- G. keďže prístupnosť je predpokladom pre osoby so zdravotným postihnutím, aby mohli žiť nezávisle a v plnej miere a rovnocenne sa zapájať do spoločnosti⁴;
- H. keďže prístupnosť sa neobmedzuje len na fyzickú prístupnosť prostredia, ale týka sa aj prístupnosti informácií a komunikácie, a to aj vo forme poskytovania obsahu v posunkovom jazyku⁵;
- I. keďže profesionálni tlmočníci posunkového jazyka sa rovnajú tlmočníkom hovoreného jazyka z hľadiska ich zaradenia a úloh;
- J. keďže situácia tlmočníkov posunkového jazyka v jednotlivých členských štátoch je rôznorodá, od neformálnej rodinnej pomoci po profesionálnych vysokoškolsky vzdelaných a kvalifikovaných tlmočníkov;

¹ http://europa.eu/rapid/press-release_IP-13-511_sk.htm

² European Federation of Hard of Hearing People (EFHOH):

http://www.efhoh.org/about_us

³ Brentari, D., ed. (2010) Sign Languages (Posunkové jazyky). Cambridge University Press.

Pfau, R., Steinbach M. & Bencie W., eds. (2012) Sign Language (Posunkový jazyk): An International Handbook (Medzinárodná príručka). De Gruyter.

⁴ Všeobecná pripomienka č. 2, Výbor OSN pre práva osôb so zdravotným postihnutím, CRPD/C/GC/2.

⁵ Dohovor Organizácie Spojených národov o právach osôb so zdravotným postihnutím (UNCRPD), článok 9.

- K. keďže chýbajú kvalifikovaní a profesionálni tlmočníci posunkového jazyka vo všetkých členských štátoch a keďže pomer používateľov posunkového jazyka k tlmočníkom posunkového jazyka sa pohybuje od 8:1 do 2 500:1, s priemernom 160:1¹;
- L. keďže bola predložená petícia², ktorá požaduje, aby Európsky parlament umožnil, aby sa petície mohli predkladať v národných a regionálnych posunkových jazykoch EÚ;
- M. keďže Bruselské vyhlásenie o posunkovom jazyku v Európskej únii³ podporuje nediskriminačný prístup k využívaniu prirodzeného posunkového jazyka, ako sa požaduje podľa Dohovoru OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím, ktorý ratifikovala EÚ a všetky členské štáty EÚ okrem jedného;
- N. keďže rozsah a kvalita titulkovania verejnej a súkromnej televízie sa v členských štátoch značne líši, od menej ako 10 % po takmer 100 %, pričom existujú veľmi odlišné normy kvality⁴; keďže chýbajú údaje z väčšiny členských štátov, pokiaľ ide o rozsah tlmočenia v posunkovom jazyku v televízii;
- O. keďže z vývoja nových jazykových technológií by mohli ťažiť používatelia posunkového jazyka;
- P. keďže podľa Dohovoru o právach osôb so zdravotným postihnutím je odmietnutie primeraného prispôsobenia potrebám diskrimináciou a keďže podľa smernice o rovnakom zaobchádzaní v zamestnaní je nutné zabezpečiť primerané prispôsobenie potrebám s cieľom zaručiť dodržiavanie zásady rovnakého zaobchádzania;
- Q. keďže v súčasnosti neexistuje priamy komunikačný prístup nepočujúcich, hluchoslepých alebo nedoslýchavých občanov k poslancom Európskeho parlamentu a úradníkom inštitúcií Európskej únie a naopak, k nepočujúcim alebo nedoslýchavým ľuďom v inštitúciách EÚ;

Kvalifikovaní a profesionálni tlmočníci posunkového jazyka

1. zdôrazňuje potrebu kvalifikovaných a profesionálnych tlmočníkov posunkového jazyka, ktorú možno naplniť len na základe tohto prístupu:
 - a) oficiálnym uznaním národného a regionálneho posunkového jazyka v členských štátoch a v inštitúciách EÚ,
 - b) formálnou odbornou prípravou (na univerzitnej alebo podobnej úrovni, ktorá bude zodpovedať 3 rokom denného štúdia, podobne ako sa vyžaduje pri vzdelávaní

¹ Wit, M. de (2016, pripravovaná správa). Sign Language Interpreting in Europe (Tlmočenie posunkového jazyka v Európe), vydanie z roku 2016.

² Petícia č. 1056-16.

³ Brussels Declaration (Bruselské vyhlásenie) (2010), Európska únia nepočujúcich (EUD): http://www.eud.eu/files/8514/5803/7674/brussels_declaration_FINAL.pdf

⁴ EFHOH (Európska federácia osôb so sluchovým postihnutím) (2015). State of subtitling access in EU (Situácia v oblasti prístupu k titulkovaniu v EÚ. K dispozícii na: http://media.wix.com/ugd/c2e099_0921564404524507bed2ff3648781a3c.pdf

- tlmočníkov hovoreného jazyka)¹,
- c) registráciou (prostredníctvom oficiálneho systému akreditácie a kontroly kvality, napr. kontinuálnym profesijným rozvojom),
 - d) formálnym uznávaním profesie;
2. je si vedomý, že poskytovanie vysokokvalitných služieb tlmočenia v posunkovom jazyku:
- a) závisí od objektívneho hodnotenia kvality za účasti všetkých zainteresovaných strán,
 - b) je založené na odborných kvalifikáciách,
 - c) potrebuje zástupcov komunity nepočujúcich ľudí – expertov,
 - d) závisí od dostatočných zdrojov na odbornú prípravu a zamestnávanie tlmočníkov posunkového jazyka;
3. je si vedomý, že tlmočenie posunkového jazyka je profesionálnou službou, ktorá si vyžaduje primeranú odmenu;

Rozdiel medzi dostupnosťou a primeraným prispôbením potrebám²

- 4. oceňuje, že dostupnosť je na prospech určitých skupín a vychádza zo súboru noriem, ktoré sa implementujú postupne;
- 5. uvedomuje si, že nezabezpečenie dostupnosti nemožno obhajovať neprimeranosťou alebo nadmerným zaťažením;
- 6. uznáva, že primerané prispôbenie potrebám sa týka jednotlivca a dopĺňa požiadavku dostupnosti;
- 7. konštatuje tiež, že jednotlivec môže požadovať opatrenia primeraného prispôbenia potrebám aj v prípade, keď bola splnená povinnosť zabezpečiť dostupnosť;
- 8. je si vedomý, že poskytovanie tlmočenia v posunkovom jazyku môže byť opatrením zabezpečenia dostupnosti alebo opatrením primeraného prispôbenia potrebám, a to v závislosti od situácie;

Dostupnosť

- 9. zdôrazňuje, že nepočujúci, hluchoslepí a nedoslýchaví občania musia mať rovnaký prístup k informáciám a komunikácii ako ostatní, a to formou tlmočenia posunkového jazyka, titulkovania, prevádzania zvukového záznamu na text a/alebo alternatívnych spôsobov komunikácie vrátane tlmočníkov hovoreného jazyka;

¹ EFSLI (2013), Výsledky vzdelávania absolventov trojročného programu v oblasti tlmočenia (Learning Outcomes for Graduates of a Three Year Interpreting Training Programme)

² CRPD/C/GC/4, ods. 28.

10. zdôrazňuje, že treba sprístupniť verejné a štátne služby vrátane ich obsahu na internete prostredníctvom sprostredkujúcich osôb, a to podľa okolností napríklad prostredníctvom tlmočníkov posunkového jazyka na mieste, ale aj alternatívnych internetových služieb a služieb na diaľku;
11. opakuje svoj záväzok čo najviac sprístupniť politický proces, a to aj poskytovaním profesionálnych tlmočníkov posunkového jazyka; poznamenáva, že to zahŕňa podľa okolností voľby, verejné konzultácie a iné podujatia;
12. zdôrazňuje rastúcu úlohu jazykových technológií pri zabezpečovaní rovnakého prístupu každého k digitálnemu priestoru;
13. uznáva význam minimálnych noriem na zabezpečenie dostupnosti, najmä so zreteľom na nové a vznikajúce technológie, ako je tlmočenie do posunkového jazyka prostredníctvom internetu a titulkovanie;
14. konštatuje, že aj keď je poskytovanie zdravotnej starostlivosti v právomoci členských štátov, malo by sa prihliadať na potreby nepočujúcich, hluchoslepých a nedoslýchavých pacientov, napríklad prostredníctvom zabezpečenia profesionálnych tlmočníkov posunkového jazyka a osvetu a odbornej prípravy zamestnancov s osobitným dôrazom na ženy a deti;
15. uznáva, že rovnaký prístup k spravodlivosti pre nepočujúcich, hluchoslepých a nedoslýchavých občanov možno zabezpečiť iba prostredníctvom riadne kvalifikovaných a profesionálnych tlmočníkov posunkového jazyka;
16. je si vedomý dôležitosti správneho a presného tlmočenia a prekladu, najmä v prostredí súdov a v inom právnom kontexte; zdôrazňuje preto význam špecializovaných a vysokokvalifikovaných profesionálnych tlmočníkov posunkového jazyka, najmä v tomto prostredí;
17. zdôrazňuje potrebu zvýšiť podporu a posilniť osobitné ustanovenia, napr. tlmočenie v posunkovom jazyku a textové informácie o katastrofách v reálnom čase prístupné osobám so zdravotným postihnutím v situáciách ozbrojených konfliktov, núdzových humanitárnych situáciách a pri živelných katastrofách¹;

Zamestnanie, vzdelávanie a odborná príprava

18. poznamenáva, že treba prijať opatrenia primeraného prispôsobenia potrebám, medzi ktoré patrí poskytovanie profesionálnych tlmočníkov posunkového jazyka, s cieľom zabezpečiť rovnaký prístup k zamestnaniu, vzdelávaniu a odbornej príprave;
19. zdôrazňuje, že treba zabezpečiť vyvážené a komplexné informácie o posunkovom jazyku a o tom, čo znamená byť nepočujúcim, aby rodičia mohli prijímať rozhodnutia v najlepšom záujme svojich detí;
20. zdôrazňuje, že programy skorej intervencie majú zásadný význam pre rozvoj schopností potrebných pre život vrátane jazykových schopností; okrem toho konštatuje, že tieto programy by v ideálnom prípade mali zahŕňať aj nepočujúcich ako vzory;

¹ Dohovor Organizácie Spojených národov o právach osôb so zdravotným postihnutím (UNCRPD), článok 11.

21. zdôrazňuje, že nepočujúci, hluchoslepí a nedoslýchaví študenti a ich rodičia musia mať príležitosť naučiť sa národný alebo regionálny posunkový jazyk ich prostredia prostredníctvom predškolských služieb a v školách¹;
22. zdôrazňuje, že posunkový jazyk by mal byť začlenený do učebných osnov v cieľom zvýšiť informovanosť o posunkovom jazyku a jej využívanie;
23. zdôrazňuje, že treba prijať opatrenia na uznávanie a podporu jazykovej identity komunity nepočujúcich²;
24. vyzýva členské štáty, aby podporovali štúdium posunkového jazyka rovnakým spôsobom ako cudzie jazyky;
25. zdôrazňuje, že kvalifikovaní tlmočníci posunkového jazyka a učitelia ovládajúci posunkový jazyk a schopní pracovať efektívne v dvojjazyčnom inkluzívnom vzdelávacom prostredí sú nevyhnutným predpokladom akademického úspechu nepočujúcich detí a mladých dospelých, čo vedie v dlhodobom horizonte k získaniu vysokoškolského vzdelania a znižovaniu miery nezamestnanosti;
26. zdôrazňuje všeobecný nedostatok dvojjazyčných učebníc (s posunkovým jazykom) a učebných materiálov v prístupných formátoch a jazykoch;
27. naliehavo žiada, aby bola rešpektovaná zásada slobody pohybu nepočujúcich, hluchoslepých a nedoslýchavých občanov v EÚ, najmä v kontexte programu Erasmus + a súvisiacich programov mobility, tým, že sa zabezpečí, aby účastníci neboli neúmerne zaťažení nutnosťou starať sa o tlmočenie;
28. víta pilotný projekt európskeho preukazu pre osoby so zdravotným postihnutím; vyslovuje ľútosť nad tým, že z projektu bolo vylúčené tlmočenie v posunkovom jazyku, keďže to má značne negatívny vplyv na slobodu pohybu nepočujúcich, hluchoslepých a nedoslýchavých pracujúcich a študentov v EÚ;

Inštitúcie Európskej únie

29. je si vedomý, že inštitúcie EÚ musia vytvárať príklady osvedčených postupov pre zamestnancov, volených verejných činiteľov a stážistov a voči občanom EÚ, pokiaľ ide o zabezpečenie primeraného prispôsobenia potrebám a zabezpečenie dostupnosti, čo zahŕňa aj poskytovanie tlmočenia v posunkovom jazyku;
30. víta skutočnosť, že inštitúcie EÚ v jednotlivých prípadoch zabezpečujú dostupnosť verejných podujatí a schôdzí výborov; domnieva sa, že titulkovanie a prevádzanie zvukového záznamu na text by sa mali považovať za alternatívu, ale aj potrebné opatrenie rovnocenného charakteru pre nedoslýchavých ľudí, ktorí nepoužívajú posunkový jazyk, a že to isté platí aj pre zamestnancov inštitúcií EÚ, pokiaľ ide o zabezpečenie primeraného prispôsobenia potrebám v súlade s článkom 5 smernice 2000/78/ES, ktorá ustanovuje všeobecný rámec pre rovnaké zaobchádzanie

¹ http://www.univie.ac.at/designbilingual/downloads/De-Sign_Bilingual_Findings.pdf
² Všeobecná pripomienka č. 4, Výbor OSN pre práva osôb so zdravotným postihnutím, CRPD/C/GC/4, dostupná na stránke: <http://www.ohchr.org/Documents/HRBodies/CRPD/GC/RighttoEducation/CRPD-C-GC-4.doc>

v zamestnaní a povolani;

31. je si vedomý, že inštitúcie EÚ majú zavedený systém na poskytovanie tlmočenia v posunkovom jazyku prostredníctvom svojich oddelení pre zabezpečenie prístupu; naliehavo vyzýva inštitúcie, aby využívali existujúce systémy, a to aj pri zabezpečovaní primeraného prispôsobenia potrebám zamestnancov a/alebo volených verejných činiteľov, a účinne minimalizovali administratívne zaťaženie jednotlivcov a inštitúcií;
32. naliehavo vyzýva inštitúcie, aby oficiálne priznali tlmočníkom posunkového jazyka rovnaké postavenie ako tlmočníkom hovoreného jazyka, pokiaľ ide o tlmočnicke služby poskytované pre inštitúcie a/alebo ich zamestnancov a volených verejných činiteľov vrátane prístupu k technickej podpore, prípravným materiálom a dokumentom;
33. vyzýva Eurostat, aby zabezpečil poskytovanie štatistických údajov o nepočujúcich, hluchoslepých a nedoslýchavých používateľoch posunkového jazyka inštitúciám EÚ, aby mohli lepšie definovať, vykonávať a analyzovať politiky v oblasti zdravotného postihnutia a jazykov;
34. naliehavo vyzýva oddelenie návštev Európskeho parlamentu, aby prihliadalo na potreby nepočujúcich, hluchoslepých a nedoslýchavých návštevníkov tým, že priamo zabezpečí služby tlmočenia do národného alebo regionálneho posunkového jazyka a prevádzania zvukového záznamu na text;
35. žiada inštitúcie, aby v plnej miere vykonávali pilotný projekt EÚ INSIGN, ktorý je reakciou na rozhodnutie Európskeho parlamentu z 12. decembra 2012 o zavedení aplikácií a služieb v oblasti posunkového jazyka v reálnom čase a ktorý je zameraný na zlepšenie komunikácie medzi nepočujúcimi a nedoslýchavými ľuďmi a inštitúciami EÚ¹;

o

o o

36. poveruje svojho predsedu, aby postúpil toto uznesenie Rade, Komisii a vládam a parlamentom členských štátov.

¹

<http://www.eud.eu/projects/past-projects/insign-project/>